

ВІДГУК

офіційного опонента докт. філол. наук, проф. І. С. Шевченко
на дисертацію Гудзь Н. О. «Англомовний екологічний інтернет-дискурс:
аксіологічний та комунікативно-прагматичний аспекти
(на матеріалі веб-сайтів неурядових природоохоронних організацій)»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук
із спеціальності 10.02.04 – германські мови

Рецензоване дослідженні присвячене актуальній та важливій проблемі германістики — встановленню механізмів впливу сучасного англомовного дискурсу в мережі інтернет. Для цього Н.О. Гудзь вивчає екологічний інтернет-дискурс в аксіологічному та комунікативно-прагматичному вимірах. Актуальність теми підсилюється фокусуванням дослідницького інтересу на комунікативних властивостях, стратегіях і тактиках екологічного інтернет-дискурсу як такого, що відображає взаємодію людини й довкілля та формує екологічну свідомість суспільства у наш час глобальної екологічної кризи.

Об'єктом дослідження обрано сучасний англомовний екологічний інтернет-дискурс, а його предмет становлять аксіологічні, жанрові та комунікативно-прагматичні особливості цього дискурсу.

Дисертація Н.О. Гудзь безпосередньо пов'язана з комплексною колективною темою наукових студій "Системно-структурний та когнітивно-комунікативний аспекти дослідження одиниць мови", розроблюваною кафедрою англійської філології та перекладу імені Д. І. Квеселевича навчально-наукового інституту іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка (номер державної реєстрації 0112U002273).

Методологічно дослідження спирається на доробок сучасної комунікативно-дискурсивної парадигми, зокрема, еколінгвістики, що разом із застосуванням сучасних лінгвістичних методів аналізу та достатнім за обсягом матеріалом дослідження (500 текстів та 200 зразків модульної соціальної

екологічної інтернет-реклами із 72 офіційних веб-сайтів міжнародних неурядових природоохоронних організацій та їхніх офіційних сторінок у соціальній мережі *Facebook*) визначає високий ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків, зроблених у роботі, забезпечує надійність та достовірність її результатів.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає в тому, що у ньому вперше здійснено комплексне комунікативно-прагматичне й стилістичне дослідження англomовного екологічного інтернет-дискурсу, в результаті чого схарактеризовано екологічний інтернет-дискурс, його функціональні та жанрові різновиди в електронно-опосередкованому середовищі, систематизовано обов'язкові композиційні елементи кожного з них, розкрито їх аксіологічний потенціал та специфіку вербальної і невербальної оцінки, встановлено структуру гіпержанру офіційних веб-сайтів міжнародних неурядових природоохоронних організацій, наведено інвентар комунікативних стратегій і тактик екологічного інтернет-дискурсу та визначено особливості їх мовної реалізації залежно від прагматичних настанов адресанта.

Теоретична значущість одержаних результатів визначається їх внеском у теорію дискурсу, комунікативну лінгвістику, теорію жанрів (генристику), еколінгвістику та інтернет-лінгвістику.

Суттєва практична цінність результатів і висновків роботи полягає у можливості їх застосування у викладанні курсів теоретичної граматики англійської мови (розділ "Прагматика речення"), стилістики (розділи "Графічні засоби", "Стилістична диференціація словникового складу", "Стилістична семасіологія"), лексикології (розділи "Семасіологія", "Фразеологія"), спецкурсів з лінгвістики тексту, інтернет-лінгвістики та еколінгвістики, PR; у наукових дослідженнях студентів і аспірантів.

Оформлення роботи і виклад матеріалу у цілому заслуговують позитивної оцінки. Робота має логічну структуру і складається із вступу, чотирьох розділів із висновками, загальних висновків, бібліографії (281 наукових джерел та 72

джерела ілюстративного матеріалу). Подані 3 таблиці та 35 рисунків добре ілюструють проведені дослідження.

Усі основні положення роботи відображені у 22 публікаціях авторки, з яких 6 статей у фахових наукових виданнях ДАК України і 3 статті – за кордоном. Автореферат дисертації повністю відображає її зміст дисертації.

У першому розділі «Теоретичні засади вивчення екологічного інтернет-дискурсу» критично проаналізовано існуючі наукові підходи до екологічного дискурсу; уточнено розуміння понять *інтернет-дискурс* та *екологічний дискурс* і визначено місце останнього серед типів інтернет-дискурсу; встановлено конститутивні ознаки сучасного англomовного екологічного інтернет-дискурсу; систематизовано жанри екологічного інтернет-дискурсу; унаочнено специфіку реалізації функціональних різновидів екологічного дискурсу в мережі Інтернет.

У другому розділі «Матеріал та методика дослідження сучасного англomовного екологічного інтернет-дискурсу» описано методологічну базу дослідження як синтез комунікативно-дискурсивної, комунікативно-функціональної, лінгвопрагматичної парадигм, що дозволяє адекватно встановити конститутивні та аксіологічні характеристики екологічного інтернет-дискурсу, його стратегії і тактики, жанро-стилістичні особливості. Деталізовано авторську методику вивчення матеріалу у складі чотирьох послідовних етапів, та описано методи, використані на кожному з етапів.

Третій розділ «Аксіологічний потенціал сучасного англomовного екологічного інтернет-дискурсу» сфокусовано на типах оцінок, реалізованих в екологічному інтернет-дискурсі: експліцитних та імпліцитних, позитивних та негативних, і схарактеризовано вербальні й невербальні (мультимедійні) засоби їх утілення. Заслуговує позитивної оцінки роз'яснення ролі аксіологічних характеристик інтернет-дискурсу у формуванні екологічної свідомості суспільства.

У четвертому розділі «Комунікативні стратегії і тактики в сучасному англomовному екологічному інтернет-дискурсі» виявлено та схарактеризовано

набори комунікативних стратегій і тактик екологічного інтернет-дискурсу, притаманні веб-сайту міжнародної неурядової природоохоронної організації як гіпержанру і кожному з окремих аналізованих інтернет-жанрів, що реалізуються в його межах. Переконаливо доведене спільне й відмінне у їх втіленні залежно від жанру та комунікативно-прагматичних настанов адресанта. Виокремлено систему інкорпорованих в інтернет-дискурсі мовних і немовних засобів, зумовлених можливостями комп'ютерних технологій, що сприяють досягненню цілей впливу цього дискурсу.

Отже загалом мета дослідження — інтегроване розкриття аксіологічного та комунікативно-прагматичного аспектів сучасного англомовного екологічного інтернет-дискурсу,— повністю досягнута. Його самостійність та оригінальність переконливо засвідчують отримані висновки.

Разом з тим, деякі положення в роботі Н.О. Гудзь носять дискусійний характер або викликають зауваження:

1. Критичний опис і узагальнення наявних тлумачень поняття дискурсу (с.18-19) видається надто стислим, бо авторка оминає праці засновників дискурс аналізу Т.А. ван Дейка і Д. Шиффрін і обмежується пізніми потрактуваннями дискурсу, залишаючи без відповіді питання: як співвідносяться текст і дискурс, дискурс і жанр; які є функціональні параметри дискурсу?

2. Авторка дуже детально розглядає засади еколінгвістики, починаючи з прадавніх часів (с. 19 і далі), але важко погодитись, що її сучасний стан закорінений у працях М. Хеллідея (особливо за відсутністю прямого на них посилання – с. 23). Попри те, що еколінгвістика залишається модним, але доволі невизначеним напрямом, відомим як «екологічна лінгвістика, language ecology, the ecology of language», сьогодні вчені визнають пріоритет Ейнара Хаугена, який увів цей термін у науковий обіг в 1970 році, і, слідом за Стефенсеном і Філлом, виділяють семіотичний, нейробіологічний, соціокультурний, когнітивний підходи у межах еколінгвістики [Steffensen S.V.

Ecolinguistics: the state of the art and future horizons / S.V. Steffensen, A.Fill. Language Sciences. – 2013. – Режим доступу : <http://dx.doi.org/10.1016/j.langsci.2013.08.003>]. Тож, на мою думку, для розвідки Н. Гудзь важливо, що з точки зору еколінгвістики дискурс – «засіб формування соціальних відносин і одночасно їх продукт. Дослідницькому фокусу на взаємодії і контексті, притаманному еколінгвістиці, відповідає трактування мовних значень як потенціалу, який, будучи реалізований в певному контексті, конструюється комунікантами в ході їхньої взаємодії» [Шевченко І.С. Соотношение информативной и фатической функций как проблема эколингвистики // Когниция, коммуникация, дискурс. – 2015. – № 10. – С. 114–132. – Режим доступу: <http://sites.google.com/site/cognitiondiscourse>].

3. Хоча авторка детально і переконливо описує жанрові властивості екологічного інтернет-дискурсу, бажано пояснити, на яких підставах веб-сайт визнано гіпержанром (підрозділ 1.3). Принагідно бажано дізнатись, чи є кількісні дані, що підтверджують висновки, зроблені у підрозділі 4 (зокрема, с. 194-195), про домінування певних стратегій і тактик в окремих жанрах досліджуваного дискурсу?

Щодо функціональних різновидів інтернет-дискурсу, не зрозумілим є твердження про наявність *ядра і периферії* екологічного дискурсу (с. 56.), бо авторка не вказує, за якими параметрами організовано поле для цих різновидів.

4. Окремі приклади в дисертації видаються не досить влучними: важко погодитись із твердженнями авторки, що значення лексем *sadly, flooding, understanding, logging, opening* тощо є *негативними* (с.110-111), а *eco-terrorists, eco-collapse, biodegrate* тощо містять *позитивну оцінку* (с.116); а також з тим, що існує «графічний рівень мовної системи» (с. 238).

5. Дисертація має певні проблеми оформлення: поодинокі друкарські та пунктуаційні вади (с.108б 155), неточності стилю (с.22), відсутність абзацного виділення (с. 143), опосередковані посилання: на працю австрійського професора, одного із засновників еколінгвістики Елвіна Філла – через Іванову з

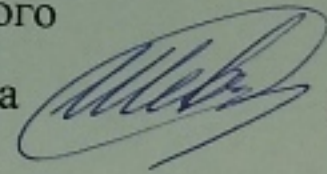
Челябінська (с.23), а на ідеї європейських і американських засновників еколінгвістики – через їх переказ у широковідомому довіднику О.О. Селіванової (с.25).

Наведені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертації Н.О. Гудзь – завершеного дослідження, в якому отримані нові науково обґрунтовані дані, що мають суттєве значення для подальшого розвитку дискурсології. Вважаю, що робота відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р., № 567 щодо кандидатських дисертацій, а її авторка, **Ніна Олександрівна Гудзь**, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата філологічних наук із спеціальності 10.02.04 – германські мови.

Доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри ділової іноземної мови та перекладу Харківського

національного університету імені В.Н. Каразіна

18.01.2016

І.С. Шевченко

Підпис *І.С. Шевченко*
 ЗАСВІДЧУЮ
 Учений секретар Харківського національного
 університету імені В.Н.Каразіна

